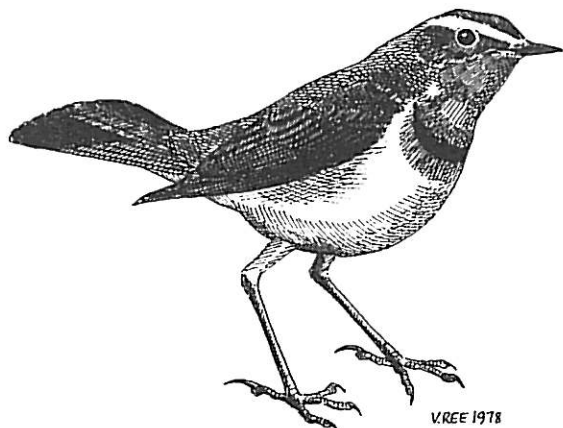

Blåstrupe *Luscinia svecica*

Global utbredelse

Arten har en overveiende palearktisk utbredelse. Nominatunderarten *svecica* forekommer fra Skandinavia og østover gjennom nordlige Sibir til vestlige deler av Alaska. Andre underarter hekker sørover i Europa og Asia. Av disse er den mellomeuropeiske *cyanecula* registrert tilfeldig i Norge, men den er aldri påvist hekkende.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Tidligere var det antatt at blåstrupen hadde en luke i sin utbredelse i Trøndelag. Utover på 1970-tallet ble det klart at det ikke lenger var noen slik bisentrisk utbredelse av arten i Skandinavia, ettersom den fantes sammenhengende i det subalpine bjørkeskogsområdet (Thingstad 1980). Som utbredelseskartet viser, er den blitt mer vanlig på Vestlandet enn antydning av Haftorn (1971). I Midt-Norge er det bl.a. en god bestand ute på Fosenthalvøya i Trøndelag, den hekker også ute på Vikna i Nord-Trøndelag, langs kysten av Sør-Helgeland og ut over Lofoten. Den tilsynelatende glisne utbredelsen i indre Helgeland skyldes dårlig dekning av rutene her, og ikke en reell luke i utbredelsen.

Selv om en primært forbinder denne spurvefuglen med irrgroenne fjellbjørkeskogslirer og vierkjerr langs lavalpine våtmarker, så kan den også påtreffes i andre habitater, f.eks. i skog der or, furu og gran dominerer. Det er helst i de lyngrike skogvegetasjonstypene en finner blåstrupen, men den finnes også i rikere skogutforminger så vel som i fuktigere skog- og viervegetasjon. Spesielt nordpå er det ikke uvanlig å treffe på blåstrupen i vierkjerr helt ute på kysten.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

En mangler gode bestandsestimater for blåstrupen, men det er rimelig å se artens ekspansjon i Norge i sammenheng med at bestanden trolig har blitt større. Blåstrupen forekommer i dag med til dels bra bestandstettheter over store deler av landet. I snitt er det registrert 13.9 blåstrupeterritorier pr. km² i et materiale fra 45 prøveflatefelt der blåstrupen inngikk. Disse dataene ble innsamlet i perioden 1967-1984 fra ulike deler av landet. Den største tettheten som er registrert her skriver seg fra en oreskog i Erdalen, Sogn & Fjordane, der det ble registrert 58 terr./km² (Håland m.fl. 1984). Ellers er det også registrert 42 terr./km² i ei dvergbjørk-/vierhei i nedslagsfeltet til Jora, Oppland (Wabakken & Sørensen 1982) og 33 terr./km² i

en subalpin engbjørkeskog i Nedalen, Sør-Trøndelag (Moksnes 1973). Også i Nord-Norge kan blåstrupen forekomme tallrikt; Hindrum (1982) angir 32 terr./km² fra en subalpin bjørkeskog i Reisavassdraget.

Av fjellnær bjørkeskog over barskogsgrensa, som er ett av blåstrupens vanligste hekkehabitater, har vi i Norge omkring 30.000 km² (Ivar Haugen, DN pers. medd.). Tettheten er gjerne størst i øvre deler av disse subalpine bjørkeskogslirene. I totalt 52 prøvefelt fra subalpin bjørkeskog forekom blåstrupen innenfor 25. Den gjennomsnittlige bestandstettheten innenfor disse 52 feltene var omlag 6 terr./km². Dette tilsier at hekkebestanden i subalpin bjørkeskog er av størrelsesorden 200.000 par. Fra 21 prøvefelt innen lavalpine arealer ble blåstrupe registrert som territoriell i 7. I snitt ble det innen de 21 feltene funnet 5.5 terr./km². Det er vanskelig å arealfeste det lavalpine hekkehabitatet, men et grovt anslag tilsier at vi har 75.000-100.000 km². Dette gir et bestandsanslag på 400.000-550.000 par. Som tidligere påpekt finnes imidlertid arten også til dels vanlig innen andre biotoper. Meget grovt kan vi derfor anslå den norske hekkebestanden av blåstrupe til å være på om lag 500.000-1.000.000 hekkende par.

Hekkebiologi

Blåstrupen har en kort og intens sangperiode når den ankommer hekkeplassen gjerne i siste halvdel av mai. Etter at snøsmeltingen er over og fotturistene begynner å innta fjellet, er derfor blåstrupen mer anonym, slik at mange fjellvandrere går glipp av denne vakre sangfuglen med de bjellelignende strofene. Reiret som legges skjult på bakken inneholder vanligvis 6-7 egg. Disse ruges i 2 uker og ungene forblir i reiret ytterligere 2 uker. Under matingsperioden er foreldrene svært engstelige ved reiret, og de fleste stifter nok bekjentskap med arten på dette stadiet av hekkesesongen.

Trekkforhold

Blåstrupen er en trekkfugl som ankommer landet vårt i april og forlater det igjen i løpet av september. Den opptrer skjult under trekket slik at den er lett å overse. Vi kjenner da også lite til trekkforholdene til arten, men fugler som ble fanget under høsttrekket ved Gävle i østre Svealand, Sverige viste en trekkretning mot øst-sørøst. Dette støtter antakelsen om at de skandinaviske blåstrupene trekker i en sørøstlig retning mot Sør-Asia (Ellegren & Wallin 1991).

Per Gustav Thingstad

Blåstrupe *Luscinia svecica*

777 ● Konstatert hekking

273 ● Sannsynlig hekking

318 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

